ԱՐԵՎԵԼՔ (26)

ՕՐԱԹԵՐԹ «ԱՐԵՎԵԼՔԻ»

ՅԱՎԱՏ ԳՎԱԽ

ԴԱՀԱՒՈՒՆ ԴՈՒՆԸ

ՅԱՒԱՏ ԳՎԱԽ

Ը. ԱՐԴԻ ժամուն ամուր ինչպէս ամէն օր, ցոյցին էր ժողովուրդը։ Ամէն կողմէ կուգային ամբոխներ, ամէնուն ալ դէմքերը ուրախութենէ կը փայլէին։ Ամէնուն ալ ձայնը կը հնչէր նոյն բառերով։ Ամէնուն ալ սիրտերը կը բաբախէին նոյն զգացումներով։ Ամէնուն ալ հոգիները կը թրթռային նոյն ոգեւորութենէն։

Կ. ՊՈԼԻՍ, 14/26 ՅՈՒՆԻՍ, 1894

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՔԱՆԴՐՊՐԻՒ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻՆ ՃԱՌԸ ԱՆԳԼԻՈՑ ԱՄԻՒՆԱԿԱՆ ՕՐԻՆԱՑ ՎՐԱՑ

Անկիւքան Եպիսկոպոսական Եկեղեցւոյ պատուիրած պիտը, Քէնթպըրիի Արքեպիսկոպոսն, հետեւեալ կերպիւ իր կարծիքն յայտնեց Լոնտոնու ժողովոյն մէջ, քէնիին հետ ամուսնութեան արտօնութիւն խնդրող առաջարկին վրայ։

«Ազնիւ Լորան որ այս օրինագծի Բ. ընթերցումը կ'առաջարկէ Տոգհեուը Լորտերէն (Եպիսկոպոսներէն) խնդրեց որ իրենց բացառիկ դիրքը չգործածեն առաջարկութեան ընդդիմանալու համար։ Տարօրինակ պահանջում մը չէ ըսել որ Անգլիոյ Եպիսկոպոսներն այսպիսի խնդրոյ մը մէջ իրենց կարծիքն հրապարակաւ չյայտնեն ու իրենց քուէով ալ չպատասխանեն։ Բանի որ Եպիսկոպոսները ժողովոյս լսողութիւն մասերէն մին կը կազմեն, բնական է որ իրենց համար կարեւոր թուած խնդրոյ մը մէջ իրենց ազդեցութիւնն ի կիր արկանելու փոյթ տանին։ Կ'ըսեն որ այս խնդիրն անկիւքան Եկեղեցւոյ կանոնաց հաճեմատ չդատուիր։ Բայց մեք կը պընդենք թէ յայտ մասին անկիւքան Եկեղեցւոյ կանոնք Տիեզերական Եկեղեցւոյ կանոններուն հետ նոյն են։ Մենք երեք տարբեր տեսակէտով կը հակառակինք ձեր առաջարկութեան։ —

Ա. Նախ, չենք ընդունիր որ ամուսնական խնդրոյն մէջ եկեղեցին տեսակ մը օրէնք ի գործ դնէ, Պետութիւնն ուրիշ տեսակ օրէնք։

Բ. Եւ յետոյ ձեր առաջարկ դիտողին հակառակ է թէ սրբազան և թէ աշխարհիկ օրինաց հիմունքը կազմող սկզբունքներուն։

Գ. Կը հակառակինք ձեր առաջարկին, տեսնելով որ ազատ օրինագրել կ'ուզեք այն տեսակ ամուսնութիւններ ղրկս նոցկանօք կը նկատէ մեր հայրենակցաց մեծագոյն մասը։

Առաջարկող ազնիւ Լորան ըսաւ թէ իր ծրագիր չի դպչիր կղերին, և չի պնասեր այն իշխանութեան զոր կղերն ունի քէնիին հետ ամուսնութիւններ արգիլելու։ Բայց եթէ ձեր ծրագիր օրէնք դառնայ, կղերը ենթակայ կ'ըլլայ գատի քաշուելու անհատից կողմէ հեկեղեցական օրինաց հնազանդելով Ս. Հաղորդութիւն չառնուն համար այն անձանց որք իրենց քէնիին կամ քեռայրին հետ ամուսնացեր են։

Այս խնդրոյ վրայ մեր համոզումներ հաստատուած են հին հիմերու վրայ, Մովսիսական, մարգկային և քրիստոնէական։ Խնդիրն ուշի ուշով քննած ըլլալով, իմ խղճմիտ և հրապարակային համոզումն է թէ այս ամուսնութիւնը, թէպէտ բաւ առ բաւ արգիլուած չըլլան Աստուածաշունչի մէջ, բայց աստգաբէս արգիլուած են նմանութեամբ։ Երբ Հռոմէական Տէրութիւնն ընդունեց քրիստոնէութիւն, երբ Հռոմէական մեծ օրինագիրքերը կազմուեցան, այս ամուսնութիւնք արգիլուած ամուսնութեանց շարքին մէջ էին։ Նոյն իսկ Ալէքսանդր Սեվերոսի ժամանակէն ունինք խնամութեան ահմանին, և օրինական յայտարարութիւնը թէ խնամութեան և ազգականութեան կամ արենակցութեան չկրնանկին մէջ ամուսնութիւնք ներելի չեն։ Սոյգ է թէ հանգուցեալ կնոջ քրոջն հետ ամուսնութիւնն յատկապէս չիլուած չէ, բայց գրուած սկզբունքներէն բնականապէս կը հետեւի թէ այն կերպ միութիւնն եւս արգիլուած միութեանց շարքին մէջ կը մնայէր։

Գիտնական ու ազնիւ Լորան որ բազմած է աստնպետական աթոռին վրայ՝ ասպարէզ կարգաց եպիսկոպոսական դասուն՝ հարցնելով թէ «Մ՚չ ապաքէն ներկայումս կը թոյլատրուին ինչ ինչ ամուսնութիւնք որք յանցելումն անկարելի էին, որպէս այժմ անկարելի է քէնիին հետ ամուսնութիւն»։ Գիտնական և ազնիւ Լորան հմտութիւնն հաւանօրէն կը տարածի այնպիսի չըլնանկներու որք փակ են ինձ համար, բայց կ'ենթադրեմ թէ այդ հարցմամբ ակնարկեց առաջին ատիճանի հօրեղբօրորդիներու ամուսնութիւնը։ Ձշմարիտ է թէ հօրեղբօրորդիներու ամուսնութիւնն արգիլուած էր, բայց ոչ նոյն կերպով, կամ նոյն հիմնոց վրայ։ Որոշապէս գրուած է թէ եկեղեցւոյ Հայրերն այն ժամանակ չէին համարեր թէ այսպիսի ամուսնութիւնք արգիլուած ըլլան Աստուածային օրինօք, և արգիլքն ի գործ գրուած էր պատշաճութեան և փոքրաւարհական տուգութեան տեսակէտով, և հաւանութեամբ համբուչն մարգկային ցեղին։ Կը հարցուիմ թէ հանգուցեալ կնոջ քրոջն հետ ամուսնութիւնը բացառապէս կը թոյլատրէր Հռոմայ եկեղեցին եթէ Աստուածային օրինայ հակառակ համարէր զայն։ Բայց այս հարցման հնդիանները չեն հաւնար Հռոմայ Ս. Թռոոյն գիրքն։ Հռոմէական դրութիւնն այս է թէ Պապը Քրիստոսի փոխանորդն է, և հետեւապէս, կարող է բացառապէս թոյլատուութիւն շնորհել ինչ ինչ բաներու, մինչեւ հակեղեցական օրինօք արգիլուած ըլլան։ Ա.յս է թոյլատուութիւն (dispansation) եկեղեցական վարդապետութիւն։ Եւ ահա այս վարդապետութեան զօրութեամբ է որ վերկերս իսկ Լոպլասիցա մօրեղբօր և քրոջ աղջկան ամուսնութիւնն (ինչպէս իտալիոյ արքայական գերդաստանին մէջ, ուր Վիքտոր Էմմանուէլի զաւակներէն մին ամուսնացաւ իր քրոջ աղջկան հետ)։ Եւ այս տեսակէտով, կ'ըսար ըսուիլ թէ հօրեղբայրներու կամ մօրեղբայրներու և հօրաքոյրներու կամ մօրաքոյրներու ամուսնութիւնն ընդդէմ չէ Աստուածաշնչային պատուիրանաց։

Ի վերջոյ, ես կը հակառակիմ ձեր ծրագրին, որովհետեւ եթէ քէնիին հետ ամուսնութիւնն արտօնուի, հարկ կ'ըլլայ արտօնել ուրիշ կարգ մը ամուսնութիւններ զորս բայաւթակ կը մերժէ մեր հասարակութեան ամենէն յարգի մասն։ Ամուսնալուծումէն ետքը տեղի ունեցած նոր ամուսնութիւնը չեն կրնար նոյն բարոյական հաւանութիւնը զոր յոյժ փափաքելի է որ ամուսնութիւնն իրեն հետ բերէ։ Արդ, այս հայեացք քաղաքային օրէնքի վրայ հիմնուած չէ։ Ո՛չ մէկ օրինական տրամադրութիւն այնպիսի իսաստ մ՚ունի։ Բնազդային, խորաթափանց տեսութիւն մը կայ մեր սրտին մէջ ամուսնալուծումէն ետքը տեղի ունեցած երկրորդ ամուսնութեան դէմ։ Օրէնքն յառաջ չբերաւ այս առեղծութիւն, և օրէնքն, ինչպէս ալ գործադրուի, պիտի չգառնայ այն առեղծութիւն։ Եթէ այսպէս խօսելով մարգկային ընութեան մասին իմ ոգիտութիւնս կը ցուցնեմ, ապահով եղիք որ այս մասին շատեր ալ ինձ պէս ոգէտ են։ Կը հասկնաք ուրեմն թէ ձեր ծրագրին դէմ իմ հակառակութիւնս եկեղեցական ամանաւոր կանոնի մը ծնունդ չէ։

Առարկուեցաւ որ եթէ իրերը ներկայ վիճակին մէջ մնան, երկու եղբայրներ պէտք չէ որ երկու քոյրեր առնուն։ Խնամութեան ահմանին մէկ սահմանը կ'երեւին կ. Պոլսոյ ֆրանսական հասարակութեանց վրայ եւս։ Ողբացեալ նախագահին անունը նոյնքան նշանաւոր պիտի ըլլայ ֆրանսական Երրորդ Հանրապետութեան պատմութեան մէջ որքան նշանաւոր եղած է իր պապուն՝ առաջին Բոնապարտեան առաջին Հանրապետութեան և առաջին Կայսրութեան պատմութեան մէջ։ Սատի Քառնօ 57 տարեկան էր մեռած, Լիմոժ ծնած, Բազարուեսեան վարժարանին և Բոնդ է Շօսէի ճարտարագիտական վարժարանին աշակերտած, քալ ճարտարագետ էր արուեստիս։ Ե իրրեւ հաշուպետ մարդ, գանձային ու ելմտական խնդիրներու մէջ ձեռնհասութիւն ցուցուց։ Ընդ Ռուանի կառավարիչ, և ֆրանքոնեկերմանական պատերազմին մէջ, պատասուոր պատերազմի ատյարանի ատգային պաշտպանութեան վարչութեան։ 1871ին Բոդ տ'Օռի երեսփոխան ընտրուելով, հանրապետական ձախակողմին քարտուղար եղաւ։ 1876ին Գոնի երեսփոխան, Սրեսի. Ժողովոյ քարտուղար, և այն հրաշխատաւոր 363էն մէկն եղաւ որք՝ կամպէդպալ առաջնորդութեամբ՝ բողք բարձին Մարեշալ Մաք Մահոնի անօրինութեանց դէմ մայիս 16ին։ 1877 հոկտ. վերընտրեցաւ բողոքարկու հանրապետականութեան հետ, գէպք որ պատճառ եղաւ Մարեշալին հրաժարման. ապա ելմտացույցի յանձնաժողովոյն տեղեկագիր, հանրային չինութեանց խորհրդական, և վերջապէս նոյն վարչութեան նախարար եղաւ։ 1880ին հրաժարեցաւ Գ. Ֆրեյսինէի հետ. վերընտրեցաւ 1881ին և 1885ին, հանրային չինութեանց նախարար եղաւ վերստին Գ. Պրիսոնի գահակին մէջ 1885ին, յետոյ ելմտական նախարար։ Քաղաքին ունեցաւ ելմտացույցի իրական քաջն համարձակ խոստովանելու, բան մը զոր իւր նախորդք ծածկած էին, և կարեւոր խնայութիւնները կատարելու պէտքին վրայ պնդեց։ Իւր փառքն եղաւ դէմ դնելը Գ. Վիլսոնի ինչ ինչ առաջարկներուն, որ նախագահ Գ. Կրեվիի փեսայ ըլլալով, ինչպէս յայտնի է, դրամի վտխարէն պատուհաս և կառավարական ուրիշ չնորհներ կը բաշխեր աջ և ահեակ, և վարժուած էր իւր խնդիրքներուն ընդունելութեան նախարարներէն կոպիտ։ Երբ այս ցասալի դէպքերու բերմամբ նոյն ինքն Գ. Կրեվիի հրաժարումը պէտք եղաւ, Գ. Քառնօ, իւր կրած անուենն և իւր պարկեշտ գործունէութեան չնորհիւ, Նախագահ ընտրեցաւ 1887 դեկտ. 2ին, այնպէս որ մէկ քանի ամիսէն պիտի ըլլար իւր հօրենեայ պաշտօն։ Զկղզը և պատուաւոր պաշտօնավարութիւն ունեցաւ, ամեն կուսակցութեանց յարգանքն ու համարումը չահելով։ Գրական աչխատութիւն եւս ունեցած է, թարգմանելով Ճոն Սդուարդ Միլի պատմական նշանաւոր մէկ գործն երկու դար առաջուան անգլիական ժողովոյ վերաբերմամբ։ Ընդհանուր կարգով Գեներալ անգլիական ժողովոյ վրայ։ Ընդհանուր կարգով Գեներալ Գրանթ Սդուարդ Միլի պատմական նշանաւոր մէկ գործն երկու դար առաջուան

ՆՈՐ ԴԱՐ

ԵՐԿՇԱԲԹԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԹԵՐԹԻ

Հրատարակվում է ամեն կիրակի առավոտ

Խմբագրատուն և տպարան՝ Ալեքսանդրապոլ, Ռուսական փողոց, № 1

Գինը տարեկան 5 ռուբլի, կես տարվան 2½ ռուբլի, երեք ամսվան 1¼ ռուբլի

Առանձին համարը 5 կոպեկ

Ձրի հայտարարություններ չեն ընդունվում

Ձեռագրերը չեն վերադարձվում

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀՈԳԵՎՈՐ ՀԱՐՑԵՐԸ

Ամեն մի ազգ, որ ուզում է ապրել, պարտավոր է ունենալ իր հոգևոր առաջնորդները, որոնք ոչ միայն կրոնական գործերում, այլև ազգային կյանքի ամեն մի կողմում ազգի ներկայացուցիչներն են լինում։ Ազգի հոգևոր առաջնորդները ազգի ներկայացուցիչներն են լինում, որովհետև նրանք ազգի ներսում ծնված, ազգի լեզուն, սովորությունները, ազգի կարիքները լավ գիտեն, ազգի հետ միասին ուրախանում և տրտմում են։ Ազգի հոգևոր առաջնորդները ազգի ներկայացուցիչներն են լինում, որովհետև նրանք ազգի ներսում ծնված, ազգի լեզուն, սովորությունները, ազգի կարիքները լավ գիտեն, ազգի հետ միասին ուրախանում և տրտմում են։

ՊՈՒՐԺՅԱՆ-ՍԵՔՈՒԱՐ

Ցաւատանջ ծոյլերուն Ընկերա Ընդարձակ

Ցաւատանջ ծոյլերուն Ընկերա Ընդարձակ

Մանկական Ընդարձակ Ընկերա Ընդարձակ

Ընդարձակ Ընկերա Ընդարձակ

Ընդարձակ Ընկերա Ընդարձակ